

FARAGÓ BEATRIX

egyetemi docens,

Soproni Egyetem, Lámfalussy Sándor Közgazdaságtudományi Kar

Kutatóközpont

*associate professor, University of Sopron, Alexandre Lamfalussy Faculty
of Economics Research Centre*

ORCID: 0000-0002-3480-8898

email: farago.beatrix@uni-sopron.hu

SPORTKLUBOK ÉS VÁROSI FEJLŐDÉS: SZINERGIÁK MAGYARORSZÁGON

*SPORTS CLUBS AND URBAN DEVELOPMENT: SYNERGIES IN
HUNGARY*

ABSTRACT

Sports clubs play a significant role in urban development in Hungary, both economically and socially. These institutions not only shape the local sports scene but also function as community centres that contribute to improving the health of the population and strengthening community cohesion. Events, competitions, and trainings organized by sports clubs stimulate the development of urban infrastructure, especially in terms of sports facilities, transport networks and services. The purpose of the study is to show what concrete synergies these institutions create with local economies and social processes, as well as how they contribute to the sustainable development of cities. The analyses focus on sports organizations in Hungary, regarding the number of sports clubs, their revenues and employment indicators.

Keywords: sports clubs, urban development, sports infrastructure, community spaces, sustainable development, social synergies, urban identity, urban development

Kulcsszavak: sportklubok, városi fejlődés, sportinfrastruktúra, közösségi terek, fenntartható fejlődés, társadalmi szinergiák, városi identitás, városfejlesztés

1. Bevezetés

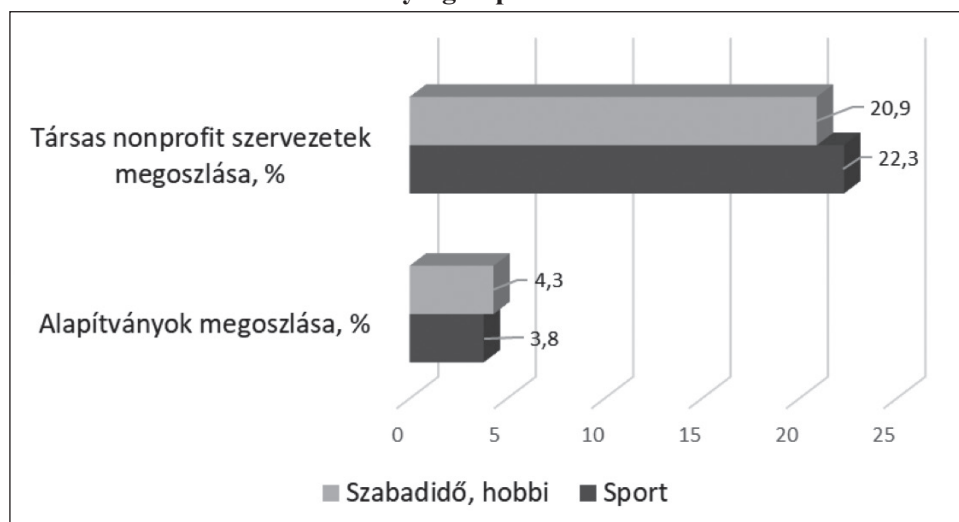
A sport egyre elterjedtebb funkciója, hogy a helyi gazdaság élénkítő eszközeként jelenik meg. Egyrészt jelentős mértékben hozzájárul a foglalkoztatáshoz, másrészt társadalmi funkcióin keresztül pozitív hatást gyakorol az egészséggaz-

daságra is.¹ A sportszervezetek hatással vannak az egészségmagatartás kialakítására, elősegítik a gyermekek sportszocializációját, valamint hozzájárulnak a helyi identitás erősítéséhez és a sportgazdaság élénkítéséhez, különösen a sporttermékek fogyasztásán keresztül.

A sportturizmus vonatkozásában a sportversenyek növelik a város imázsát és turisztikai vonzerejét². A munkaerőpiacon a sportszakemberek számára bázist képeznek a sportintézmények, amelyek atipikus foglalkoztatási formák révén³ akár mellékállásban, akár főállásban is megélhetést biztosíthatnak. A sportklubok működési formái sokfélék lehetnek: működhetnek nonprofit jelleggel, sportegyesületként vagy sportvállalkozásként is.

A sportban megjelenő nonprofit szervezetek aránya a sport területén 22,3%, a szabadidősportban 20,9%, a sport alapítványok 3,8%, míg a szabadidő területén 4,3% az összes alapítvány közül. (1. ábra) A nonprofit szervezetek nagy arányban vannak jelen a hazai szervezeti palettán.

**1. ábra A nonprofit szervezetek száma, megoszlása és összes bevétele
tevékenységcsoportok szerint**

Forrás: KSH alapján saját szerkesztés

A sport városi közegbe való integrációja társadalmi-gazdasági fejlesztési eszközzé válhat.⁴ A sport sikerei hatással vannak a városi imázsra, erősítik a közösségi büszkeséget, a szolidaritást, a helyi-regionális identitástudatot⁵,⁶. A közösségi összetartás, az egy helyre tartozás érzésének kialakításában a sportnak kiemelkedő szerepe van⁷.

A város és a sportklubok kapcsolatának erőssége nagymértékben függ az érintettekkel fenntartott kapcsolat minőségétől. Fontos, hogy ezek az érintettek sokfélék legyenek, és tevékenységük széles spektrumot öleljen fel⁸. A sportklubok

a környezet számos aspektusára hatással vannak. Az érintettekkel való szoros együttműködés révén képesek erőforrásaikat koncentráltan felhasználni, és ezáltal növelni a városimázst. A sport településfejlesztési eszközként is értelmezhető, mivel az infrastruktúra-fejlesztésben és a társadalmi életben egyaránt tökeelemként van jelen⁹.

Gazdasági szempontból a sport az OECD országokban a GDP mintegy 3 százalékát teszi ki¹⁰. A globalizáció következtében a sport világszerte elérhetővé vált, és számos társadalmi és gazdasági folyamat eszközeként működik – többek között az integráció, a városi rehabilitáció, valamint a sportinfrastruktúra fejlesztése terén^{11, 12}. A fejlődő kormányzási rendszerekben a város és a sport kapcsolata hangsúlyos^{13, 14}.

A tanulmány fókusz a város és a városokban működő magyar sportklubok közötti kapcsolatok vizsgálatára terjed ki. A kutatás célja, hogy feltárja, hogy módon járulnak hozzá a sportklubok a város társadalmi és gazdasági tőkéjének erősítéséhez. A vizsgálat célkitűzése továbbá, hogy a sportklubok működésének hatásai láthatóbbá váljanak, és azok hasznosulása a lokális térben is fokozottabban érvényesüljön.

2. A sport és a város kapcsolata

A sport és a város kapcsolatában megkülönböztethetünk kisebb léptékű városi sporteseményeket, valamint nagyszabású, nemzetközi rendezvényeket, például világbajnokságokat vagy Európa-bajnokságokat. E sportesemények gazdasági szerepének elemzése hozzájárulhat a város gazdasági növekedésének méréséhez és tervezéséhez. A sport városban betöltött funkciója nem korlátozódik a gazdasági hatásokra; társadalmi funkciói is jelentősek, különösen az integráció és az egészséges életmód előmozdítása terén^{15, 16, 17, 18}. Ebben a kontextusban egyre fontosabbá válik a városi sportturizmus, valamint a sport és a városmarketing szoros kapcsolata¹⁹. A sportszolgáltatások hozzájárulnak a városi közösségek fejlesztéséhez és a lakosság aktivizálásához²⁰. A politika és a város kapcsolata is erősödik a sport révén, hiszen a városok fejlődéséhez folyamatosan új és innovatív eszközök bevonása szükséges, melyben a helyi politika kiemelt szerepet játszhat²¹. A sport fejlesztési potenciálja megjelenik például rehabilitációs területek megújításában is: egy elhanyagolt városi kerület forráshoz juthat egy nemzetközi sportesemény révén, amely új sportlétesítmények létrejöttét eredményezi – erre példa Győr és az EYOF. A sport lehet a lokális társadalom összetartója a sportintegráció által²², sportszervezeteivel, közösségével, sportversenyekkel gazdasági húzóerőt képvisel a helyi természeti értékekre építve, mint a vizes sportok, természetben történő sporttevékenységek²³.

Több városban új városi sportlétesítmények építésével sportzónák alakultak ki, amelyek az adott várost „sportos várossá” emelték. Ezek használata kettős: amelyben az első, amikor a sportzónák egy város egy területének kijelöléseként jelenik

meg sportvárosként, vagy a második, amikor az egész város sportvárosként definiáljuk. Az utóbbi egy holisztikus megközelítést igényel. A zónák kialakítása a városokban gazdasági fejlesztő hatású, hiszen a klaszteresedés ösztönzőleg hat helyi termelésre és szolgáltatásokra²⁴. A sporthoz kapcsolódó városi negyedek kialakítása a márkaépítés szempontjából is lényeges. A sportesemények utáni infrastruktúra-hasznosítást támogatja a fogyasztói piac, például szálláshelyek, sporttermékek, vendéglátóhelyek és élményszolgáltatások révén. Jó példaként említhető a dortmundi Westfalen Stadion, amely többfunkciós rendezvényterként működik, benne múzeummal és tematikus éttermekkel, amelyek illeszkednek a stadion arculatába. A Bolton Wanderers Labdarúgó Stadion az Egyesült Királyságban szállodával is kiegészül, amely néhány szobájából a pályára való kilátást biztosítja. A multifunkciós stadionok vizuális és közösségi tereinek jelentősége egyre nő, ez a modell jellemzi a modern várostervezést, amely a tematikus zónák létrehozására koncentrál²⁵. E zónák turisztikai kihasználtsága kulcsfontosságú, mivel gazdasági fenntarthatóságuk aktív turizmus nélkül nem biztosított. A sportos városok tehát turisztikai erőforrásként is értelmezhetők. A „sportos város” minősítés különböző indikátorok alapján elnyerhető például a Nemzeti Sporttanácstól, vagy más sport-szervezetektől, amelyek versenyeket hirdetnek a települések között. A sport és a város kapcsolatában a turisztikai üdülőhelyek is kiemelkedő szerepet kaptak. Jó példa erre a spanyolországi La Manga Club, ahol három golfpálya, 28 tenispálya, nyolc futballpálya és két krikettpálya szolgálja a vendégeket. A sportturisztikai helyszínek a desztinációs problémák egyik lehetséges megoldásaként is értelmezhetők, mivel a sportturisták kiemelt célpontjaivá válhatnak²⁶. A városfejlesztés és a sport kapcsolatának első jelentős példája az 1960-as római olimpia volt, amely óta egyre gyakoribbá vált, hogy a nagy nemzetközi sportesemények jelentős városátalakító erővel bírnak²⁷. A sportos város kialakításának hatékonyabb módja, ha a szabadidősportot helyezi előtérbe a versenysporttal szemben. Ez elősegíti a lakosság aktív életmódját, közösségeket épít, és hozzájárul az élsport utánpótlásához. A sportos város jellemzője, hogy erősíti a turizmust, fontos szerepet játszanak benne az élsportesemények, a lakossági sport az élsport infrastruktúráját is használja, környezetében kereskedelmi és szórakoztató egységek jelennek meg.

3. A sportklubok és a város tökelemeinek kapcsolata

A városok népességnövekedésével és a várható élettartam emelkedésével a sportlétesítmények terhelése is egyre nagyobb²⁸. A funkcionális városok a városi fejlődés meghatározó tényezői, amelyekben megjelennek a városi programok, a rekreáció, a lakhatás és a munkavégzés lehetőségei. A sport egészségmegőrző funkciója a várostervezésben is fontos szerepet kapott, a város területrendezési eszközeivel sportolási lehetőségeket kínál az élhető környezet és a jobb életminőség megteremtése érdekében. A sport napjainkban nem csupán életünk része, hanem a városi társadalom integráns eleme. Az egészségesebb életmódra való törekvés egyre

inkább elmosódott határvonalat húz a versenysport és a szabadidősport között, így a kettő közötti átmenet egyre természetesebb. A sport, mint életstílus jelenik meg a városlakók körében. Ehhez kapcsolódik a sporttermékek piaca is, amely a sporttal kapcsolatos termékek és szolgáltatások fogyasztásán keresztül tovább erősödik, különösen a szabadidősport térnyerésének köszönhetően²⁹. A sport és a városi környezet összhangjában megjelennek a térbeli szempontok, így az elhelyezkedés, a megközelíthetőség, a nyilvános hozzáférés, valamint a kapcsolódás a szolgáltatásokhoz, éttermekhez, üzletekhez és szálláshelyekhez. A lakossági kapcsolattartás is lényeges: a városi lakosoknak könnyen hozzáférhető információkra van szükségük, egyszerűen igénybe vehető szolgáltatásokkal és közösségi terekkel, ahol a sport társasági eseménnyé válhat. A távolság és a hozzáférhetőség kérdéskörében a sport vizuális jelenlétének erősítése kerül előtérbe³⁰. Ez a környezethez való szoros kapcsolatban nyilvánul meg, és a városi élet és a sport közötti közvetlen együttműködést mutatja a sportprogramok sokszínű kínálatán keresztül. Kiemelt szempont, hogy a városi sportterek minden lakos számára hozzáférhetőek legyenek – ne alakuljanak ki kisajátított, kizárólagosan használt terek.

A multifunkcionális sportcsarnokok egyre népszerűbbek, mivel több sportág számára biztosítanak helyszínt. Ezek a létesítmények alkalmasak szervezett és nem szervezett csoportok fogadására is, így lehetőséget teremtenek a különböző sportágak kipróbálására és megismerésére. Az új irányzat része az intelligens funkciókombinációk alkalmazása, különösen a sport és a kultúra összekapcsolásán keresztül – ez több város sportpolitikájának szerves részévé vált.

A sport társadalmi környezetformáló szerepe ma már megjelenik a vonzó városi találkozóhelyek kialakításában és a városrészek vonzerejének növelésében. A sportklubok városi életbe való integrációja szimbiózist feltételez a városi funkciókkal, különös tekintettel az oktatásra, a rekreációra, a játszóterekre, az egészségügyi szolgáltatásokra és egyéb mozgásformákra.

A sportszervezetek programjai és projektjei lényeges szerepet kapnak a városi előnyök összehangolásában: összekapcsolják az érdekcsoportokat, és hidat képeznek a különböző szereplők között.

4. Sportszervezetek Magyarországon

A kutatás célja a sportszervezetek bemutatása a magyar szervezetek között. A tanulmány további célja a sportszervezetek bevételeinek és munkavállalói összetételének ismertetése, amely a lokális térben jelenik meg nagyobb arányban a városokban.

4.1. A kutatás mintája módszertana

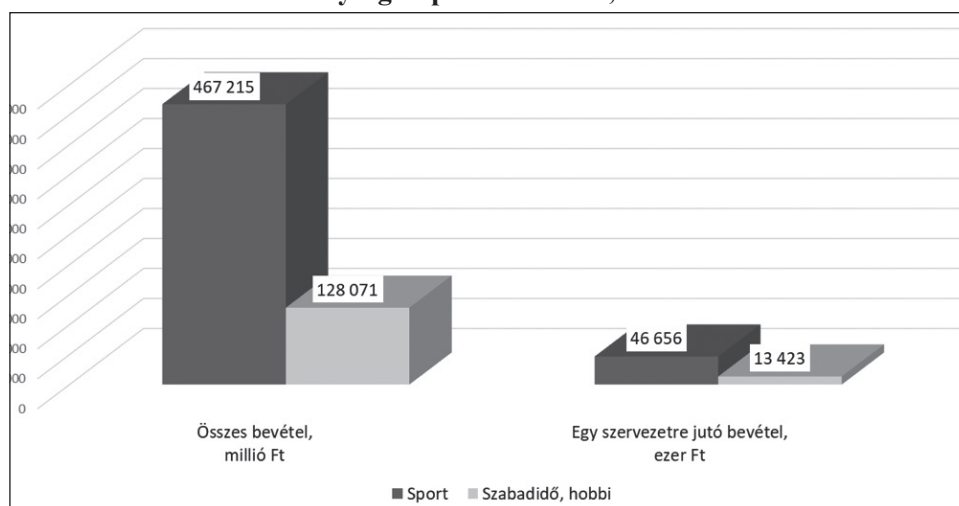
A kutatás mintája Magyarország sportszektorának elemzése 2020-2022 között, amelyben a sportklubok és az egyéb szabadidős és közösségi klubok szerepelnek. Az elemszám 2020-ban 18568 szervezet, 2021-ben 19171 szervezet, 2022-ben

19555 szervezet, amelyeket sport és egyéb szabadidős közösségi klubok alkotják. A városok és a sportklubok, és azok infrastruktúrájának összessége, a város lokális társadalmi és gazdasági vetületeként jelenik meg.

4.2. A kutatás eredményei

A magyar szervezetek között vizsgálatra kerültek a STADAT sport és egyéb szabadidős és közösségi klubok adatai. Ezek alapján a bevételek tekintetében a sportszervezetek 2022-ben közel négyszer nagyobb bevételük volt, mint a szabadidő és hobbi szervezeteknek. (1. ábra)

1. ábra A nonprofit szervezetek (sport, szabadidő) összes bevétele tevékenységcsoportok szerint, 2022-ben

Forrás: STADAT alapján saját szerkesztés

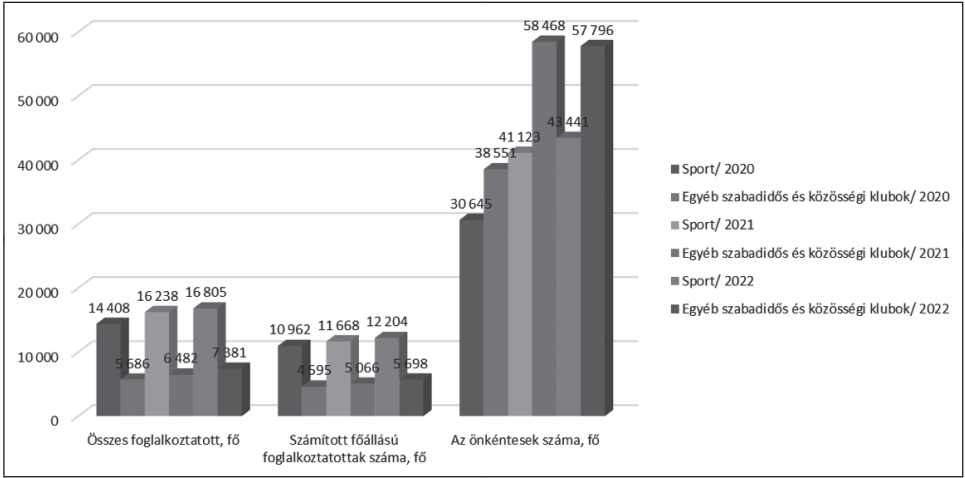
Amikor a sportklubok adatait vizsgáljuk a nonprofit tevékenységek jellemzőit vesszük számba. A sport hivatásos sportpiacát ebben a tanulmányban nem vizsgáljuk. A sport megnevezés az ábrákon és a táblázatokon a versenysport és szabadidősport klubokat foglalják magukba. Az egyéb szabadidős és közösségi klubok a versenysporttal nem foglalkozó, valamint a szabadidő egyéb formáit magába foglaló klubokat jelenti. A sportszervezetek csoportosításánál megkülönböztetünk alapítványokat, társas nonprofit szervezeteket. Az 1. táblázat mutatja be 2020-2022 közötti sportszervezetek számát Magyarországon. 2022-ben kis mértékű növekedés látható a 2020-as évhez képest, ami nem mutat erős fejlődést.

1. táblázat A nonprofit szektor főbb adatai szervezettípus és a Nonprofit Szervezetek Nemzetközi Osztályozási Rendszere (ICNPO) tevékenységi főcsoportok és csoportok szerint

Megnevezés	Alapítványok száma	Társas nonprofit szervezetek száma	A nonprofit szervezetek száma összesen
2020			
Sport	740	8 918	9 658
Egyéb szabadidős és közösségi klubok	513	8 397	8 910
Összesen 2021			
Sport	745	9 128	9 873
Egyéb szabadidős és közösségi klubok	680	8 618	9 298
2022			
Sport	721	9 293	10 014
Egyéb szabadidős és közösségi klubok	832	8 709	9 541

Forrás: STADAT alapján saját szerkesztés

2. ábra A sportszervezetek és egyéb szabadidős és közösségi klubok foglalkoztatottak létszáma

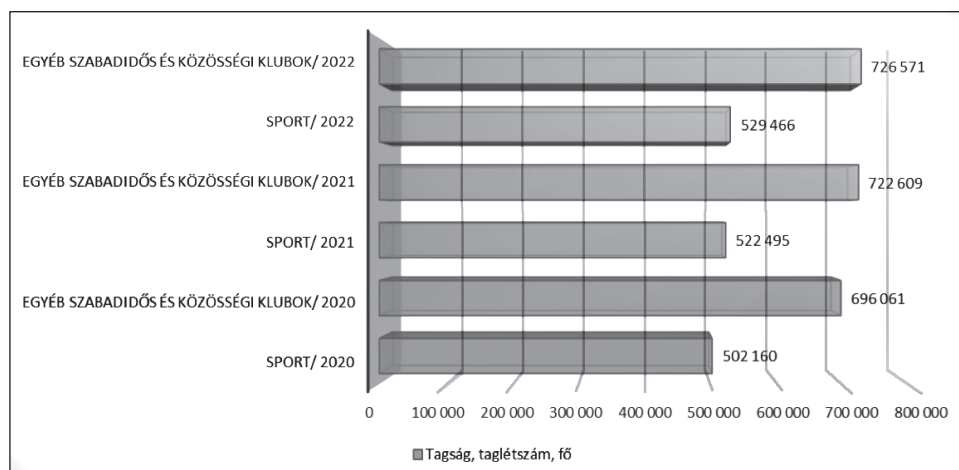

Forrás: STADAT alapján saját szerkesztés

A város lokális gazdasági fejlődésében a munkaerőpiac egy kiemelt terület, ami befolyásolja a lakosság életszínvonalát, a város népszerűségét, élhetőségét. A sport, mint iparág a munkaerőpiaci versenyben jelentős szerepet kap. A sporttudományi képzések létjogosultsága, a sport, mint munkahely megjelenése a várost vonzó képzési központtá és munkaerőbázissá teheti. A sportban azonban megjelenik az önkéntesség szerepe, ami a városi társadalmi közösséget, az lokális identitást erősíti. A szabadidősportban az önkéntesek száma kiemelt, a foglalkoztatottság a sportklubokban magas, és egyre növekvő. (2. ábra)

A sportklubok másik meghatározó tényezője és alakítója a létszám. a 3. ábrán látható, hogy 2020-2022 között mind a sportklubokban, mind a szabadidőklubokban létszám növekedés tapasztalható. Mértéke 5% körüli, de a lakosság létszámfogyása ellenére növekedés tapasztalható. A sportklubok taglétszáma a szabadidős és közösségi klubok taglétszáma között a szabadidősport klubok vezető szerepet képviselnek.

3. ábra A sportklubok és egyéb szabadidős és közösségi klubok létszáma 2020-2022 között

Forrás: STADAT alapján saját szerkesztés

Az önkéntesség a sportban több területen biztosít hatékonyságot. Egyrésztől gazdaságilag bérmegetakarítást jelent, társadalmilag pedig az oktatásban, a sportban, az egészséges életmód területén mind jótékony hatással van. Az önkéntesek az idejüket és a lelkesedésüket adják a sportban, a rendezvényeken. Ez társadalmilag példaképként jelenik meg, pozitív hatása van a fiatalokra, a lokális társadalomra, az egészségnevelésre. (3. táblázat)

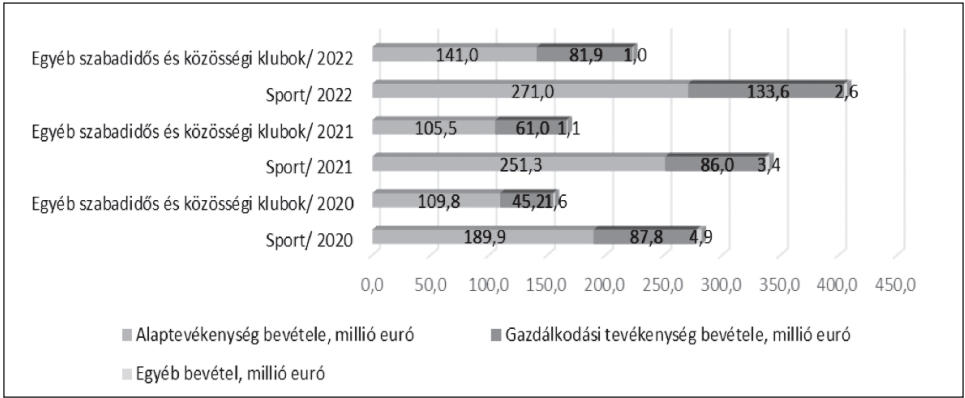
2. táblázat A sportszervezetekben, és az egyéb szabadidős és közösségi klubokban az önkéntes munka időtartalma, és bérmegtakarítása

Megnevezés	Az önkéntes munka becsült időtartama, millió óra	Önkéntesség becsült bérmegtakarítása, millió euró
Sport/2020	3,8	21,0
Egyéb szabadidős és közösségi klubok/2020	4,6	25,7
Sport/2021	5,2	31,0
Egyéb szabadidős és közösségi klubok/2021	7,1	42,7
Sport/2022	5,2	39,3
Egyéb szabadidős és közösségi klubok/2022	7,2	54,8

Forrás: STADAT alapján saját szerkesztés

A sportklubok bevételeiben az alaptevékenységének bevétele nagyobb arányú a gazdálkodási tevékenység bevételeinél. A sportklubok bevételeinél 2020-2022 időszakban nagy arányú növekedés tapasztalható a gazdálkodási tevékenységben 86 millió euróról 133,6 millió euróra nőtt. A szabadidős szervezetek gazdasági bevétele nem változott a 2020-2022-es időszakban, az alaptevékenységük bevétele viszont növekedett 105,5 millió euróról 141 millió euróra. (4. ábra)

4. ábra Sportszervezetek és egyéb szabadidős és közösségi klubok bevétele 2020-2022-es időszakban.

Forrás: STADAT alapján saját szerkesztés

A sportszervezetek állami támogatása a 2020-2022-es időszakban 146,3 millió euróval növekedett, a magántámogatás szintén 20,4 millió euróval emelkedett.

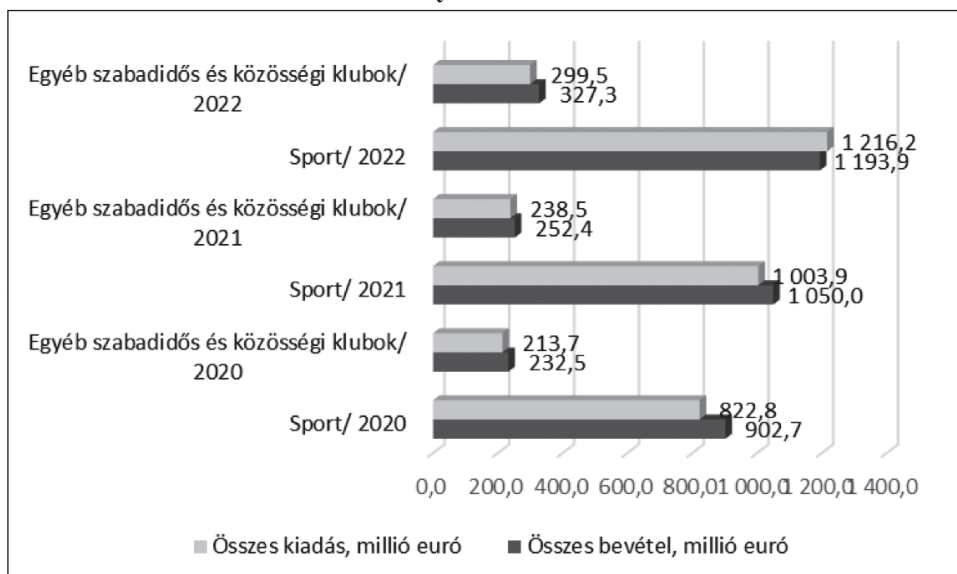
A szabadidő szférában szintén erősödés tapasztalható. (3. táblázat) A sporttámogatások egyre nagyobb aránya pozitívan hat az egészségre, a társadalmi és gazdasági lokális folyamatokra.

3. táblázat Az állami támogatások és magántámogatások összege a sportszervezetek és az egyéb szabadidős és közösségi klubok 2020-2022 időszakban

Megnevezés	Állami támogatás, millió euró	Magántámogatás, millió euró
Sport/2020	512,9	107,1
Egyéb szabadidős és közösségi klubok/2020	49,9	26,1
Sport/2021	568,9	140,4
Egyéb szabadidős és közösségi klubok/2021	59,0	25,8
Sport/2022	569,2	127,5
Egyéb szabadidős és közösségi klubok/2022	67,0	36,4

Forrás: STADAT alapján saját szerkesztés

5. ábra A sportszervezetek és az egyéb szabadidős és sportklubok bevétel-kiadás aránya 2020-2022 között

Forrás: STADAT alapján saját szerkesztés

A kiadások és a bevételek 2022-ben a sportkluboknál a STADAT nyilvántartásában negatív képet mutat, hiszen a kiadások meghaladják a bevételeket, ami a Covid hatásaként is magyarázható. A szabadidő területén ez a szituáció nem érvényes, ott a bevételek fedezik a kiadásokat, bár kisebb mértékben, mint a korábbi években. (5. ábra)

5. Következtetések

Az elmúlt években a sport és a város kapcsolatában jelentős fejlődés volt tapasztalható. A sport egyre gyakrabban jelenik meg a városfejlesztés stratégiai eszközeként, különösen azokban a városokban, ahol az innováció kiemelt szerepet játszik a társadalmi és gazdasági fejlődés előmozdításában. A sport hozzájárulhat egyes városrészek megújításához, a turizmus élénkítéséhez, a lakosság egészségmegőrzéséhez és az egészségnevelés fejlesztéséhez is.

A nemzetközi szakirodalomban számos példa található a város, a sport és a sportklubok közötti innovatív együttműködésekre. Ezekre az esetekre a komplex gondolkodásmód és a szereplők közötti klaszteralapú együttműködés jellemző. A sport napjainkban már nem kizárólag az egészségmegőrzés eszköze, hanem aktív szerepet tölt be a lokális identitás erősítésében, a közösségépítésben, a várostervezésben – különösen a rehabilitált városi területek újrahasznosításában –, valamint az új gazdasági funkciók kialakításában.

Magyarországon a sportklubok száma mind a versenysport, mind a szabadidő-sport területén jelentős. Az elmúlt időszakban a sportszervezetek támogatása és bevételei egyaránt növekedtek. A sport gazdasági és társadalmi szerepvállalásában az önkéntesség is egyre meghatározóbbá válik, amely megnyilvánul a helyi identitás formálásában, a sportklubok civil támogatásában és a társadalmilag értékes minták terjedésében.

A sport szerepe a foglalkoztatásban is egyre markánsabb, amit a sporttudományi képzések bővülése és a sporttal kapcsolatos munkaerőpiaci kereslet is alátámaszt. Emellett a sport, globalizált jellegének köszönhetően, mind a politikában, mind a gazdaságban egyre hangsúlyosabb szerepet játszik – különösen a városmarketing, a városi területhasználat és a város társadalmi szerkezetének alakítása terén.

6. Összefoglalás

A tanulmány a sportklubok és a város közötti együttműködés formáit és hatásait vizsgálta. A szakirodalmi elemzés alapján számos nemzetközi példa igazolja, hogy a sport, a sportklubok és a városi környezet kapcsolata egyre inkább a komplexitás jegyében alakul. A kutatás rámutatott arra, hogy a sport már nem csupán a fizikai aktivitás keretein belül értelmezhető, hanem számos pozitív hatással és eszközrendszerrel rendelkezik, amelyet érdemes kihasználni a városi életminőség fejlesztése érdekében.

Ennek köszönhetően a politikai döntéshozók és a városi lakosság egyaránt élvezhetik a sport nyújtotta előnyöket, amelyek között innovatív elemek is megjelennek. A kutatás során a sportklubok magyarországi száma, anyagi háttere és munkaerőpiaci jellemzői is bemutatásra kerültek statisztikai adatok segítségével.

A sportklubok társadalmi jelentősége hozzájárul az életszínvonal növeléséhez, pozitívan befolyásolja a város arculatát és identitását, valamint növeli a lakosság körében a helyi jólét érzését. A tanulmány hazai és nemzetközi szakirodalmi áttekintése rávilágít arra, hogy a sport és a város kapcsolata stratégiai együttműködésen alapul, amelyben jelentős potenciál rejlik.

Az elemzés során az is egyértelművé vált, hogy ez az együttműködés nemcsak gazdasági és társadalmi, hanem kulturális szempontból is kiemelkedő. A sportesemények és rendezvények élénkítik a közösségi életet, erősítik a helyi összetartozást, és hozzájárulnak a városi identitás megerősítéséhez. A sportklubok által szervezett versenyek és programok turisztikai vonzerővel is bírnak, amelyek elősegítik a helyi gazdaság élénkülését, növelik a látogatók számát, valamint fokozzák a helyi szolgáltatások igénybevételét.

Az együttműködés további előnye, hogy hozzájárul a város fenntartható fejlődéséhez. A sportklubok szerepvállalása a zöld beruházásokban – például energiahatékony létesítmények építésében vagy fenntartható rendezvények szervezésében – előmozdíthatja a környezeti tudatosságot és a fenntarthatóságot. Ezen kívül a sport ösztönzi az egészséges életmódot, ami hosszú távon csökkentheti az egészségügyi rendszerek terheit, és javíthatja a lakosság általános életminőségét.

A kutatás eredményei alapján megállapítható, hogy a sportklubok és a városi vezetés közötti stratégiai együttműködés továbbfejlesztése mindkét fél számára előnyös. A sportklubok nemcsak szabadidős lehetőségeket kínálnak a helyi lakosság számára, hanem érdemben hozzájárulnak a város gazdasági, kulturális és társadalmi fejlődéséhez is. A sport tehát nem pusztán fizikai aktivitás, hanem a városi jólét és a fenntartható fejlődés egyik kulcstényezője is lehet.

JEGYZETEK / NOTES

- 1 Davies Larissa (2002): Sport in the city: Measuring economic significance at the local level. *European Sport Management Quarterly*, 2(2), 83–112. old. DOI: <https://doi.org/10.1080/16184740208721915>
- 2 Jakab Petra – Konczosné Szombathelyi Márta (2018): Város és nagyvállalat együttműködése hírnevük alakításában: Győr és az Audi Hungaria Zrt. *Tér és Társadalom* 32: 1 pp. 97-112. old.
- 3 Gösi Zsuzsanna (2020): Atipikus munkavégzési formák sporteseményeken. *GRADUS* 7:2 270-276., 7 old.
- 4 Chema Thomas V. (1996): When professional sports justify the subsidy. *Journal of Urban Affairs*, 18, 19-22. old.
- 5 Johnson Arthur T. – Sack Allen (1996): Assessing the value of sports facilities: the importance of non economic factors. *Economic Development Quarterly*, 10, 369-381.
- 6 Carlino Gerald – Coulson N. Edward (2004): Compensating differentials and the social benefits of the NFL. *Journal of Urban Economics*, 56, 25-50.
- 7 Zimmerman Dennis (1997): Subsidizing stadiums: Who benefits, who pays? In Noll, R. G. – Zimbalist, A. (Eds.), op. cit., 119-145. old.
- 8 Ahonen Aila – Lämsä Jari – Mero Antti – Karimäki Ari (2016): Sport city branding of a mid-sized city in Finland. *Acta Turistica*, vol. 28, no. 1, old. 27-48, Available online: <https://www.jstor.org/stable/44413530>
- 9 Kozma Gábor – Teperics Károly – Radics Zsolt (2014): The Changing Role of Sports in Urban Development: A Case Study of Debrecen (Hungary). *The International Journal of the History of Sport*, 31(9), 1118–1132. old. DOI: <https://doi.org/10.1080/09523367.2013.865119>
- 10 Gratton Chris – Henry Ian (2001): Sport in the City. The Role of Sport in Economic and Social Regeneration. Routledge, London. DOI: <https://doi.org/10.4324/9780203471401>
- 11 Hirst Paul – Thompson Grahame (1995): Globalization and the Future of the Nation-State. *Economy and Society*, Vol. 24(3), 408–442. old.
- 12 Keil Roger (1998): Globalization Makes States: Perspectives of Local Governance in the Age of the World City. *Review of International Political Economy*, Vol. 5(4), 616 – 646. old.
- 13 Andrew Caroline – Goldsmith Michael (1998): From Local Government to Local Governance – and Beyond? *International Political Science Review*, Vol. 19(2), 101–117. old.
- 14 Wilhelm Jorge (1996): Introduction: Urban challenges of a transitional period. *International Social Science Journal*, Vol. 48(1), 9 (7 old.).
- 15 Roche Maurice (1992): Problems of Rationality and Democracy in Mega-Event Planning: a Study of Sheffield's World Student Games 1991. Paper presented at the Leisure and New Citizenship, the VIIIth European Leisure and Recreation Association Congress, Bilbao, Spain.
- 16 Law Christopher (1994): Manchester Bid For the Millennium Olympic Games'. *Geography*, Vol. 79(344 Pt3), 222–231. old.

- 17 York Kelen (1991): Sport and Community Identity: the Case of Bath Rugby Football Club. *South Hampshire Geographer*, Vol. 20, 12–23. old.
- 18 Crompton John (1995): Economic Impact Analysis of Sports Facilities and Events: Eleven Sources of Misapplication. *Journal of Sports Management*, Vol. 9, 14–35
- 19 Kotler Philip – Haider Donald – Rein Irving (1993): *Marketing Places*. New York: Free Press. KPMG Management Consulting. Manchester 2000: *Economic Benefits and Opportunities of the Olympic Games*. London: KPMG Management Consulting.
- 20 Lorrain Dominique – Stoker Gerry (1997) (eds): *The Privatization of Urban Services in Europe*. London: Cassell
- 21 Logan John – Molotch Harvey (1996): The City as a Growth Machine. In Fainstein S. – Campbell S. (eds), *Readings in Urban Theory*. Oxford: Blackwell
- 22 Faragó Beatrix – Béki Piroska (2015): Development strategy of Roma sports as a tool of sport integration: Rozvojová strategie romských sportů jako nástroj sportovní integrace. *Studia Sportiva* 9: 1 old. 151-156., 6 old.
- 23 Faragó Beatrix (2024): Szigetköz területfejlesztése a lokális erőforrásokkal. *KÖZÉP-EURÓPAI KÖZLEMÉNYEK XVI. évfolyam 2. szám, 2023/2.*: №57. old. 55-70. Paper: ISSN 1789-6339 (nyomtatott) ISSN 2676-878X (online), 15 old.
- 24 Brown Adan – O'Connor Justin – Cohen Sara (2000): Local music policies within a global music industry: Cultural quarters in Manchester and Sheffield, *Geoforum*, 3(1), pp. 437–451.
- 25 Silk Michael – Amis John (2005): Sport tourism, cityscapes and cultural politics, *Sport in Society* 8(2), old. 280–301
- 26 Francis Sonia – Murphy Peter (2005): Sport tourism destinations: The active sport tourist perspective, in: J. Higham (Ed.) *Sport Tourism Destinations*, pp. 73–92 (Oxford: Elsevier).
- 27 Munoz Francesc (2006): Olympic urbanism and Olympic Villages: Planning strategies in Olympic host cities, London 1908 to London 2012, *Sociological Review*, 54(S2), pp. 175–187.
- 28 Bosch Naran (2009): Ruimte voor sport, De ontkoppeling van groen en sportvelden, in *Bloed, Zweet en Tranen*, Sport in Amsterdam, Dienst Ruimtelijke Ordening, Gemeente Amsterdam, old. 44-53
- 29 Casas Valle Daniel – Kompier Vincent (2013): Sport in the City, Lay Out #22 magazine, Creative Industries Fund, Rotterdam.
- 30 Hoekman Remco (2011): Van den Heuvel, M, Van der Poel, H (2011), Sport in de stad, Over de maatschappelijke, ruimtelijke en economische rol van sport in de stedelijke context, Akro Sport Media, Nieuwegein

FELHASZNÁLT IRODALOM / REFERENCES

- Ahonen Aila – Lämsä Jari – Mero Antti – Karimäki Ari (2016):** Sport city branding of a mid-sized city in Finland, *Acta Turistica*, vol. 28, no. 1, old. 27-48, Available online: <https://www.jstor.org/stable/44413530>
- Andrew Caroline – Goldsmith Michael (1998):** From Local Government to Local Governance – and Beyond? *International Political Science Review*, Vol. 19(2), 101–117. old.
- Bosch Naran (2009):** Ruimte voor sport, De ontkoppeling van groen en sportvelden, in 'Bloed, Zweet en Tranen, Sport in Amsterdam', Dienst Ruimtelijke Ordening, Gemeente Amsterdam, old. 44-53
- Brown Adan – O'Connor Justin – Cohen Sara (2000):** Local music policies within a global music industry: Cultural quarters in Manchester and Sheffield, *Geoforum*, 3(1), pp. 437–451.
- Carlino Gerald – Coulson N. Edward (2004):** Compensating differentials and the social benefits of the NFL. *Journal of Urban Economics*, 56, 25-50.
- Casas Valle Daniel – Kompier Vincent (2013):** Sport in the City, Lay Out #22 magazine, Creative Industries Fund, Rotterdam.
- Chema Thomas V. (1996):** When professional sports justify the subsidy. *Journal of Urban Affairs*, 18, 19-22. old.
- Crompton John (1995):** Economic Impact Analysis of Sports Facilities and Events: Eleven Sources of Misapplication. *Journal of Sports Management*, Vol. 9, 14–35
- Davies Larissa (2002):** Sport in the city: Measuring economic significance at the local level. *European Sport Management Quarterly*, 2(2), 83–112. old. DOI: <https://doi.org/10.1080/16184740208721915>
- Faragó Beatrix – Béki Piroska (2015):** Development strategy of Roma sports as a tool of sport integration: Rozvojová strategie romských sportů jako nástroj sportovní integrace. *Studia Sportiva* 9: 1 old. 151-156., 6 old.
- Faragó Beatrix (2024):** Szigetköz területfejlesztése a lokális erőforrásokkal. *KÖZÉP-EURÓPAI KÖZLEMÉNYEK XVI. évfolyam 2. szám, 2023/2.: №57.* old. 55-70. Paper: ISSN 1789-6339 (nyomtatott) ISSN 2676-878X (online), 15 old.
- Francis Sonia – Murphy Peter (2005):** Sport tourism destinations: The active sport tourist perspective, in: J. Higham (Ed.) *Sport Tourism Destinations*, pp. 73–92 (Oxford: Elsevier).
- Gósi Zsuzsanna (2020):** Atipikus munkavégzési formák sporteseményeken. *GRADUS* 7:2 270-276., 7 old.
- Gratton Chris – Henry Ian (2001):** Sport in the City. The Role of Sport in Economic and Social Regeneration. Routledge, London. DOI: <https://doi.org/10.4324/9780203471401>
- Hirst Paul – Thompson Grahame (1995):** Globalization and the Future of the Nation-State. *Economy and Society*, Vol. 24(3), 408–442. old.
- Hoekman Remco, Van den Heuvel, M, Van der Poel, H (2011):** Sport in de stad, Over de maatschappelijke, ruimtelijke en economische rol van sport in de stedelijke context, Akro Sport Media, Nieuwegein

- Jakab Petra – Konczosné Szombathelyi Márta (2018):** Város és nagyvállalat együttműködése hírnevük alakításában: Győr és az Audi Hungaria Zrt. *Tér és Társadalom* 32: 1 pp. 97-112. old.
- Johnson Arthur T. – Sack Allen (1996):** Assessing the value of sports facilities: the importance of non economic factors, *Economic Development Quarterly*, 10, 369-381.
- Keil Roger (1998):** Globalization Makes States: Perspectives of Local Governance in the Age of the World City. *Review of International Political Economy*, Vol. 5(4), 616 – 646. old.
- Kotler Philip – Haider Donald – Rein Irving (1993):** *Marketing Places*. New York: Free Press. KPMG Management Consulting. Manchester 2000: *Economic Benefits and Opportunities of the Olympic Games*. London: KPMG Management Consulting.
- Kozma Gábor – Teperics Károly – Radics Zsolt (2014):** The Changing Role of Sports in Urban Development: A Case Study of Debrecen (Hungary). *The International Journal of the History of Sport*, 31(9), 1118–1132. old. DOI: <https://doi.org/10.1080/09523367.2013.865119>
- Law Christopher (1994):** Manchester Bid For the Millennium Olympic Games. *Geography*, Vol. 79(344 Pt3), 222–231. old.
- Logan John – Molotch Harvey (1996):** The City as a Growth Machine’. In Fainstein S. – Campbell S. (eds), *Readings in Urban Theory*. Oxford: Blackwell
- Lorrain Dominique – Stoker Gerry (1997) (eds):** *The Privatization of Urban Services in Europe*. London: Cassell
- Munoz Francesc (2006):** Olympic urbanism and Olympic Villages: Planning strategies in Olympic host cities, London 1908 to London 2012, *Sociological Review*, 54(S2), pp. 175–187.
- Roche Maurice (1992):** Problems of Rationality and Democracy in Mega-Event Planning: a Study of Sheffield’s World Student Games 1991. Paper presented at the Leisure and New Citizenship, the VIIIth European Leisure and Recreation Association Congress, Bilbao, Spain.
- Silk Michael – Amis John (2005):** Sport tourism, cityscapes and cultural politics. *Sport in Society*, 8(2), old. 280–301
- Wilheim Jorge (1996):** Introduction: Urban challenges of a transitional period. *International Social Science Journal*, Vol. 48(1), 9 (7 old.).
- York Kelen (1991):** Sport and Community Identity: the Case of Bath Rugby Football Club. *South Hampshire Geographer*, Vol. 20, 12–23. old.
- Zimmerman Dennis (1997):** Subsidizing stadiums: Who benefits, who pays? In Noll, R. G. – Zimbalist, A. (Eds.), *op. cit.*, 119-145. old.